

Motion till riksdagen 2013/14: MJ379

av Mats Pertoft och Kew Nordqvist (MP)

Grundanslag till Östersjöforskningen i Södertälje

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ge SBFI-institutet i Södertälje ett grundanslag.

Motivering

Läget för Östersjön är allvarligt och det är hög tid att regeringen agerar. Enligt de senaste rapporterna från SMHI har områdena med syrefria havsbottnar fortsatt att öka och uppnår nu de högsta nivåerna någonsin. Runt Östersjön lever och verkar 90 miljoner människor. Det finns cirka 34 miljoner hektar jordbruksmark inom Östersjöns avrinningsområde som står för en stor del av detta näringsläckage, cirka 700 000 ton kväve och cirka 30 000 ton fosfor per år.

Sverige har enligt Baltic Sea Action Plan åtagit sig att minska de årliga kväve- och fosforförlusterna till Östersjön med 21 000 ton respektive 290 ton senast 2020.

Naturvårdsverket skriver i 2013 års uppföljning av de svenska miljömålen att det inte är möjligt att nå miljö kvalitetsmålen till år 2020 med idag beslutade eller planerade styrmedel. Det framhålls att det pågående arbetet behöver fortsätta och att fler insatser måste till för att målet ska kunna uppnås.

Huvudorsak till övergödningen av Östersjön är näringsläckage från jordbruket i Sverige och övriga strandstater tillsammans med bland annat utsläpp från reningsverk och bilismen. Kraftfulla forskningsinsatser behövs. Regeringen har samtidigt beslutat att dra in anslaget till SBFI (Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet/Södertälje), och riskerar därmed fortsättningen av Berasprojektet.

Fel! Okänt namn på

Berasprojektet genomförs i samverkan mellan forskningsinstitut, lärosäten, myndigheter, kommuner och miljöorganisationer i samtliga 9 Östersjöländer. Sedan 2003 har man kartlagt de strukturella orsakerna till jordbrukets näringsläckage och tagit fram ett vetenskapligt åtgärdsprogram som visar hur ett ekologiskt kretsloppsjordbruk kraftfullt kan minska näringsläckaget till havet. Berasprojektet startades och utvecklades av forskningsinstitutet SBFI i Södertälje i nära samverkan med Södertörns högskola. SBFI har sedan 2004 finansierats genom ett grundanslag från regeringen på 500 000 kronor. Det är uppseendeväckande, svårbegripligt och illavarslande om regeringens miljöpolitiska ambitioner att regeringen nu, när Berasprojektet ska slutföras, beslutat dra in grundanslaget till SBFI.

Berasprojektets forskningsresultat har varit kontroversiella inom delar av lantbruksnäringen. Forskningen har visat på vad som kan beskrivas som ekologiska systemfel i jordbruket, en uppdelning av jordbruket i dels regioner med huvudsakligen spannmålsodling, dels regioner med en överintensiv djurhållning. I spannmålsregionerna krävs mycket stora näringstillskott utifrån i form av handelgödsel, medan det i djurregionerna uppstår stora överskott av stallgödsel som slutligen belastar havet. Dessa frågor är politiskt känsliga eftersom regeringens miljöpolitik i jordbruksfrågor alltid riskerar att underordnas den näringspolitiska hänsynen.

Beras forskning visar på nödvändigheten av långsiktiga strukturförändringar av jordbruket för att skapa fungerande kretslopp. En omläggning till ekologiskt kretsloppsjordbruk i hela Östersjöregionen skulle kunna rädda havet från en fortsatt tilltagande total övergödning så som nu sker till följd av att Polen och de baltiska länderna nu gör om samma misstag som vi i Sverige har gjort med en specialisering av jordbruket.

Det är nu viktigt att regeringen visar att man menar allvar med att uppnå miljömålen, EU:s havsmiljödirektiv och åtaganden enligt Baltic Sea Action Plan. Ett grundanslag för SFBI i Södertälje är en viktig del av detta arbete.

Detta bör riksdagen till regeringen som sin mening ge till känna.

Stockholm den 2 oktober 2013

Mats Pertoft (MP)

Kew Nordqvist (MP)